

Nyordslistan – Vilka ord överlever?

Språkbruk och språkförändring genom tiderna, till exempel vilka språk som påverkat svenskan historiskt och i nutid - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

Syfte

Undersöka nyorden och se vilka från förr som fortfarande är i bruk. Fundera på varför de fortfarande fyller en (viktig) funktion.

Läraren reflekterar

Nyordslistan engagerar alltid. Det är intressant att fundera på vilka ord som har överlevt och gissa vilka som kommer att klara sig. När vi hade gjort denna aktivitet gick vi vidare med [Nyordslistan – Vad säger orden om året?](#)

Metod

Vi började med att blicka tillbaka på de tre senaste årens nyordslistor. Vi konstaterade att vissa ord har väldigt kort (och intensiv) livslängd och att det inte är så många som används längre. Vi pratade om varför de har försvunnit. Vi samlade ihop orden som fortfarande används och pratade om varför de finns kvar. Här är orden från 2021:

Nyorden 2021

anosmi	giggare	nettonollmål
coronabubbla	hybridarbete	piratbibliotek
coronahund	hybridmöte	postcovid
delningsboende	jobbonär	snällvägg
djurränkling	jukeboxbio	spökkök
domedagsskrollande	koldioxidsug	svinna
eftervåld	kryptokonst	svinnlåda
fono	ljushare	tippningspunkt
gangfluencer	maskne	vaccinnationalism
gaslighta	metaversum	vaccinpass
generation corona	mikrovana	zoomtrötthet
genombrottsinfektion	mobilitetshubb	återförvildande

Jag lät eleverna samtala med varandra om några av ordets nyord, till exempel ankkurva, avokadoskanner, barntorped, coolcation, demure, dubbelklubb, grön gumma, soft girl, terian och tryckarlägenhet. De fick gissa vad orden betyder.

Därefter fick eleverna [var sitt exemplar av listan](#). Eleverna läste orden och förklaringarna, en sida i taget, och funderade på om de skulle överleva 2025. Eleverna noterade (J)A eller (N)EJ vid sidan av varje ord. De jämförde sina svar och argumenterade för sin sak när de var oense.

Nyordslistan 2024

SÅ HÄR ÄR LISTAN UPPBYGGD:

Efter själva ordet ges en definition. Därefter ger vi ett aktuellt exempel på hur ordet kan användas. För vissa ord ges även en kommentar om ursprung, användning, synonymer etc. Vissa ord är inte helt nya.

Att de kvalificerat sig till nyordslistan beror på att de ökat i användning de senaste åren eller varit särskilt vanliga 2024. Listan har sammanställts av Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen (Isof) samt Språktidningen.

aktivklubb

klubb där högerextremister tränar kampsport tillsammans

De nazister som primärt söker öka sitt våldskapital lockas av de i Sverige nyligen etablerade aktivklubbarna.

Expo 29 februari 2024

Kommentar: Översättningslåen av engelskans *active club*.

ankkurva

graf som visar ett visst förhållande mellan tillgången till elektricitet från solenergi och efterfrågan på elektricitet, där de två linjerna bildar en figur som påminner om en tecknad anka

Han medger att de nu har ankkurvor att hantera och att det är utmanande. Tendenserna med ankkurvor fanns redan i fjol men de har vuxit i år i takt med att mer väderberoende kraft kommit in.

Tidningen Näringslivet 16 april 2024

Kommentar: Översättningslåen av engelskans *duck curve*, som lanserades 2012.

avokadoskanner

apparat som visar en avokados mognadsgrad

På avokadoskannerns skärm visas kategori och mognadsindex.

Gotlands Tidningar 20 juli 2024

barntorped

barn som begår ett allvarligt brott på uppdrag av ett kriminellt gäng

Antalet barn under 15 år som misstänks för inblandning i mordplaner har mer än tredubblats sen förra året. Och rekryteringen av barntorpederna kan ske på bara några timmar – genom telefonen.

SVT Nyheter 19 augusti 2024

Kommentar: Även *barrisoldat* används i samma betydelse.

bratsommar

sommar som präglas av en bekymmerlös livsstil med fokus på njutning och frihet

Bratsommaren kännetecknas inte bara av att röka cigg och nonchalant gå ut i gårdagens smink. Ett annat utmärkande drag är att det ser ut att bli ännu en sommar där vi känner oss maktlösa inför världens ruttenhet, krig och kriser

Expressen 11 juli 2024

Kommentar: Det engelska lånordet *brat* är etablerat i svenskan sedan 1995 med betydelsen 'bortskämd överklassungdom'. När artisten Charli XCX under 2024 släppte skivan *Brat* lanserade hon ordet med en ny betydelse: "en tjej som är lite stökig och gillar att festa". I samband med skivsläppet började sommaren kallas för *brat summer* på engelska, och *bratsommar* på svenska.

coolcation

semester som tillbringas på en plats med svalare klimat

I sommar har en ny trend blossat upp. Människor från söder söker sig till svalare breddgrader i norr för så kallade "coolcations".

Västerbottningen 22 september 2024

Kommentar: Teleskopord bildat till engelskans *cool* och *vacation*.

demure

anständig, måttfull

Det är inte självklart med sådant som närvaroplikt eller att det krävs giltiga skäl för att vara hemma. Som att man är sjuk på riktigt, inte bara bakfull eller trött. Det är varken mindful eller demure att lämna sina kollegor i sticket

Uppsala Nya Tidning 3 november 2024

Till sist samlade jag in elevernas röster, ett ord i taget, med handuppräckning. Några av orden som fick flest röster och därmed ansågs ha störst chans att finnas kvar blev: avokadoskanner, barntorped och grisch.

Som en bonus röstades klassens favoritord fram och denna gång blev det swiftepappa.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Centralt innehåll*

Språkbruk och språkförändring genom tiderna, till exempel vilka språk som påverkat svenskan historiskt och i nutid.

Betygskriterier*

Eleven kan samtala om och diskutera varierade ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **välutvecklade och väl** underbyggda argument på ett sätt som **för samtalen och diskussionerna framåt och fördjupar eller breddar dem**. Eleven kan föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om svenska språkets historia, ursprung och särdrag.

* årskurs 7-9